

Acharya in Kaishma Yajurveda  
SVSV

Set No. 1

Question Booklet No.

16P/272/8

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No. 

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Roll No. (Write the digits in words) ..... Code No (282)

Serial No. of OMR Answer Sheet ..... (2016)

Day and Date ..... (Signature of Invigilator )

### INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- (Use only *blue/black ball-point pen* in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)
1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
  2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card without its envelope*.
  3. *A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.*
  4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space provided above.
  5. *On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.*
  6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Question Booklet.*
  7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
  8. *Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.*
  9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
  10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
  11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
  12. Deposit only **OMR Answer Sheet** at the end of the Test.
  13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
  14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages : 24

[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]

70

16P/272/8

**ROUGH WORK**  
रफ़ कार्य



**16P/272/8**

**No. of Questions : 150**

**प्रश्नों की संख्या : 150**

**Time : 2 Hours**

**Full Marks : 450**

**समय : 2 घण्टे**

**पूर्णाङ्क : 450**

**Note :** (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. **One mark will be deducted for each incorrect answer. Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंकों का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

**01.** चरणव्यूहसूत्रग्रन्थः केन विरचितः ?

- |                  |                         |
|------------------|-------------------------|
| (1) सायणाचार्येण | (2) यास्काचार्येण       |
| (3) महर्षिशौनकेन | (4) महर्षियाज्ञवल्क्येन |

**02.** 'परमावटिका' वेदशाखा कस्य वेदस्य मन्यते ?

- |               |                 |
|---------------|-----------------|
| (1) ऋग्वेदस्य | (2) यजुर्वेदस्य |
| (3) सामवेदस्य | (4) अथर्ववेदस्य |

**03.** तैत्तिरीयपदे किं प्रवृत्तिनिमित्तम् ?

- |               |               |
|---------------|---------------|
| (1) तृतीयम्   | (2) तित्तरम्  |
| (3) तार्तीयम् | (4) तित्तिरम् |

16P/272/8

04. तैत्तिरीयाणां वेदोयाकर्म कदाऽनुष्ठीयते ?

- |                           |                         |
|---------------------------|-------------------------|
| (1) श्रावणपूर्णिमायाम्    | (2) भाद्रपदपूर्णिमायाम् |
| (3) भाद्रपदकृष्ण प्रतिपदि | (4) श्रावणपञ्चम्याम्    |

05. "तैत्तिरीया इति यजुःशाखा आसन् सुयेशलाः" इति कुत्रोपलभ्यते ?

- |                     |                            |
|---------------------|----------------------------|
| (1) पराशरशिक्षायाम् | (2) श्रीमद्भागवते          |
| (3) चरणव्यूहे       | (4) याज्ञवल्क्य शिक्षायाम् |

06. 'विद्वांसो हि देवाः' इतिवचनं कुत्र प्राप्यते ?

- |                    |                    |
|--------------------|--------------------|
| (1) कृष्णयजुर्वेदे | (2) शुक्लयजुर्वेदे |
| (3) शतपथब्राह्मणे  | (4) गोपथब्राह्मणे  |

07. 'श्रद्धा पत्नी सत्यं यजमानः इति वाक्यं कुत्र लभ्यते ?

- |                     |                   |
|---------------------|-------------------|
| (1) ऐतरेयब्राह्मणे  | (2) शतपथब्राह्मणे |
| (3) आर्षेयब्राह्मणे | (4) गोपथब्राह्मणे |

08. 'मैत्रायणी उपनिषद्' केन वेदेन सम्बध्यते ?

- |              |                |
|--------------|----------------|
| (1) ऋग्वेदेन | (2) यजुर्वेदेन |
| (3) सामवेदेन | (4) अथर्ववेदेन |

09. महानारायणोपनिषद् कस्यां शाखायामुपलभ्यते ?

- |                       |                       |
|-----------------------|-----------------------|
| (1) काण्वशाखायाम्     | (2) तैत्तिरीयशाखायाम् |
| (3) मैत्रायणीशाखायाम् | (4) कठशाखायाम्        |

10. गोपथब्राह्मणेन को भेदः सम्बध्यते

- |             |               |             |               |
|-------------|---------------|-------------|---------------|
| (1) ऋग्वेदः | (2) यजुर्वेदः | (3) सामवेदः | (4) अथर्ववेदः |
|-------------|---------------|-------------|---------------|

11. वेदाङ्गेषु कति अङ्गानि भवन्ति ?

- |          |         |          |             |
|----------|---------|----------|-------------|
| (1) पञ्च | (2) षड् | (3) षोडश | (4) चत्वारि |
|----------|---------|----------|-------------|

12. प्रातिशाख्यं कुत्र अन्तर्भवति ?  
 (1) शिक्षायाम् (2) कल्पे (3) निरुक्ते (4) व्याकरणे
13. 'मन्त्रोहीनः स्वरतो वर्णतो वा' इत्ययं भागः कुत्र पठितः ?  
 (1) नारदीयशिक्षायाम् (2) व्यासशिक्षायाम्  
 (3) पाणिनीयशिक्षायाम् (4) याज्ञवल्क्यशिक्षायाम्
14. तैत्तिरीयोपनिषदि कति बल्लयः सन्ति ?  
 (1) तिस्रः (2) चतस्रः (3) पञ्च (4) षड्
15. 'सत्यं वद धर्मं चर' इत्युपदेशः कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) ऐतरेयब्राह्मणे (2) तैत्तिरीयोपनिषदि  
 (3) मुण्डकोपनिषदि (4) शतपथब्राह्मणे
16. 'शिक्षां व्याख्यास्यामः' इति प्रतिज्ञावाक्यं कुत्रास्ति ?  
 (1) व्यासशिक्षायाम् (2) याज्ञवल्क्यशिक्षायाम्  
 (3) तैत्तिरीयोपनिषदि (4) श्वेताश्वतरोपनिषदि
17. कियन्तः पाठकाधमाः परिगणिताः ?  
 (1) चत्वारः (2) पञ्च (3) षड् (4) सप्त
18. खण्डिकोपाध्यायः कस्मै चपेटिकां ददाति ?  
 (1) पुत्राय (2) शिष्याय (3) पाठकाय (4) बालकाय
19. कियन्तः पाठकगुणाः भवन्ति ?  
 (1) पञ्च (2) षड् (3) सप्त (4) अष्टौ
20. मण्डलक्रमः कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) ऋग्वेदे (2) यजुर्वेदे (3) सामवेदे (4) अथर्ववेदे



16P/272/8

21. 'योऽर्थज्ञइत्सकलं भद्रमश्नुते' इति वाक्यं केनोदाहृतम् ।  
 (1) सायणाचार्येण (2) यास्काचार्येण  
 (3) शङ्कराचार्येण (4) महीधराचार्येण
22. 'इषे' इति पदं कस्यां विभक्तौ प्रयुक्तम् ?  
 (1) सप्तम्यैकवचने (2) चतुर्थ्यैकवचने  
 (3) प्रथमायाःद्विवचने (4) प्रथमाबहुवचने
23. 'शाकल्यः' प्रसिद्धिं लेभे ।  
 (1) पदपाठकाररूपेण (2) भाष्यकाररूपेण  
 (3) सूत्रकाररूपेण (4) टीकाकाररूपेण
24. 'वंशब्राह्मणं' केन वेदेन सम्बद्धं प्राप्यते ?  
 (1) ऋग्वेदेन (2) यजुर्वेदेन (3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन
25. 'शेषे यजुःशकः' इति कस्य सूत्रम्  
 (1) कात्यायनस्य (2) पाणिनेः (3) जैमिनेः (4) व्यासस्य
26. 'भवस्वामी' कस्य वेदस्य भाष्यकारः संस्मर्यते ?  
 (1) कृष्णयजुर्वेदस्य (2) शुक्लयजुर्वेदस्य  
 (3) सामवेदस्य (4) तैत्तिरीयोपनिषदः
27. कृष्णयजुर्वेदे सम्प्रति कियत्यः शाखाः प्राप्यते ?  
 (1) तिस्रः (2) चतस्रः (3) पञ्च (4) षड्
28. तैत्तिरीयसंहितायां कति काण्डानि सन्ति ?  
 (1) पञ्च (2) षड् (3) सप्त (4) अष्टौ

29. कृष्णयजुर्वेदस्य उपनिषद् का अस्ति ?  
 (1) ईशावास्योपनिषद् (2) तैत्तिरीयोपनिषद्  
 (3) माण्डूक्योपनिषद् (4) छान्दोग्योपनिषद्
30. कठोपनिषद् केन वेदेन सम्बद्धा अस्ति ?  
 (1) कृष्णयजुर्वेदेन (2) शुक्लयजुर्वेदेन  
 (3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन
31. तैत्तिरीया संहितायां कति प्रपाठकाः सन्ति ?  
 (1) चत्वारिंशत् (2) चतुश्चत्वारिंशत्  
 (3) अष्टाचत्वारिंशत् (4) चतुःपञ्चाशत्
32. तैत्तिरीयसंहितायाः प्रथम काण्डे कति प्रपाठकाः सन्ति ?  
 (1) पञ्च (2) षड् (3) सप्त (4) अष्टौ
33. दर्शपूर्णमासयागः कस्मिन् प्रपाठके समाम्नातः ?  
 (1) प्रथमे (2) तृतीये (3) चतुर्थे (4) सप्तमे
34. कृष्णयजुर्वेदीयं पुनराधानं तैत्तिरीयसंहितायां कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) प्रथमकाण्डे (2) द्वितीयकाण्डे  
 (3) तृतीयकाण्डस्यप्रथमे प्रपाठके (4) पञ्चमे काण्डे
35. 'अग्निरग्रे प्रथमोदेवतानाम्' इति वाक्यं कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) ऐतरेयब्राह्मणे (2) तैत्तिरीयब्राह्मणे  
 (3) शतपथब्राह्मणे (4) गोपथब्राह्मणे

16P/272/8

36. पञ्चविंशब्राह्मणस्य किं नामान्तरम् ?

- (1) षड्विंशब्राह्मणम् (2) ताण्ड्यब्राह्मणम्  
(3) आर्षेयब्राह्मणम् (4) कौशीतकिब्राह्मणम्

37. कृष्णयजुर्वेदीय मैत्रायणीसंहितायां कति खण्डानि सन्ति ?

- (1) चत्वारि (2) पञ्च (3) षड् (4) सप्त

38. कृष्णयजुर्वेदीयकठसंहितायां कति खण्डानि सन्ति ?

- (1) चत्वारि (2) पञ्च (3) षड् (4) सप्त

39. तैत्तिरीयसंहितायां कियन्तः सन्ति मन्त्राः ?

- (1) 1975 (2) 1950 (3) 2198 (4) 1631

40. कठसंहितायां कियन्तः सन्ति मन्त्राः ?

- (1) 4121 (2) 1950 (3) 2198 (4) 3091

41. 'परं तु श्रुतिसामान्यमात्रम्' इति कस्य सूत्रम् ?

- (1) जैमिनेः (2) पाणिनेः (3) कात्यायनस्य (4) व्यासस्य

42. स्वरस्य कति भेदा भवन्ति ?

- (1) त्रयः (2) चत्वारः (3) द्वौ (4) पञ्च

43. सन्ध्यक्षरेषु किमक्षरं न परिगण्यते ?

- (1) ऐ (2) औ (3) ऋ (4) ए

44. व्यञ्जनवर्णस्य कति विभागाः भवन्ति ?

- (1) त्रयः (2) चत्वारः (3) पञ्च (4) षड्



45. सिम् संज्ञकाः वर्णाः के भवन्ति ?  
 (1) वर्णमालायामादितः अष्टौ स्वराः (2) सर्वे स्वराः  
 (3) स्वराः व्यञ्जनानि च (4) अन्तस्था वर्णाः
46. जित् संज्ञका वर्णा के भवन्ति ?  
 (1) प्रतिवर्गं प्रथमद्वितीयवर्णाः (2) प्रतिवर्गं प्रथमेवर्णाः  
 (3) प्रतिवर्गं पञ्चमावर्णाः (4) प्रतिवर्गं प्रथमतृतीयवर्णाः
47. पर्युदासः कुत्र अन्वेति ?  
 (1) क्रियापदेन सह (2) क्रियातिरिक्तपदेन सह  
 (3) उभयपदेन सह (4) विशेषणपदेन सह
48. प्रतिषेधः कुत्र अन्वेति ?  
 (1) विशेषणपदेन सह (2) क्रियापदेन सह  
 (3) कारकपदेन सह (4) क्रियाकारकोभयेन सह
49. अध्वरः किमुच्यते ?  
 (1) मार्गः (2) यज्ञः (3) ध्वनिः (4) उपकारः
50. दर्शयागे कति हवीषि भवन्ति ?  
 (1) त्रीणि (2) चत्वारि (3) पञ्च (4) षोडश
51. अग्न्यन्वाधानं कदाऽनुष्ठीयते ?  
 (1) कृष्णचतुर्दश्याम् (2) शुक्लचतुर्दश्याम्  
 (3) अमायाम् (4) पूर्णिमायाम्
52. 'उज्जैत्वा' इत्यस्मिन् पदे कत्यक्षराणि ?  
 (1) पञ्च (2) षड् (3) त्रीणि (4) चत्वारि

16P/272/8

53. 'त्रयीविद्या' पदेन किमुच्यते ?  
 (1) त्रैस्वर्यम् (2) त्रिगुणात्मिका प्रकृतिः  
 (3) वेदविद्या (4) ब्रह्मविद्या
54. 'वेदं कृत्वा वेदिं करोति' इत्यत्र वेद पदस्य कोऽभिप्रायः ?  
 (1) ज्ञानम् (2) कुशमुष्टिः (3) ग्रन्थः (4) शब्दराशिः
55. धर्मस्य विधानाञ्च कति स्थानानि भवति ?  
 (1) द्वादश (2) चतुर्दश (3) दश (4) अष्टादश
56. "द्वेविद्ये वेदितव्ये परा चैवापराच" इति वचनं कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) मुण्डकोपनिषदि (2) केनोपनिषदि  
 (3) छान्दोग्योपनिषदि (4) माण्डूक्योपनिषदि
57. "मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदनामधेयम्" इति वेदलक्षणं केन विहितम् ?  
 (1) सायणाचार्येण (2) कात्यायनेन  
 (3) आपस्तम्बेन (4) आपस्तम्बकात्यायनाभ्याम्
58. 'आम्नायः पुनर्मन्त्राश्च ब्राह्मणानि' इति वाक्यं कस्य मन्यते ?  
 (1) बौधायनस्य (2) आपस्तम्बस्य  
 (3) कौशिकस्य (4) पारस्करस्य
59. 'बबरः प्रावाहणिरकामयत्' इति वाक्यं मूलतः कुत्र समाम्नातम् ?  
 (1) तैत्तिरीयसंहितायाम् (2) शुक्लयजुःसंहितायाम्  
 (3) तैत्तिरीयब्राह्मणे (4) शतपथब्राह्मणे
60. वैदिकप्रामाण्यानुसारं यजुर्वेदस्य का दिक् मन्यते ?  
 (1) प्राची (2) प्रतीची (3) उदीची (4) दक्षिणा

61. "अनन्ता वैवेदाः" इति श्रुतिवचनं कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) तैत्तिरीयब्राह्मणे (2) ऐतरेयब्राह्मणे  
 (3) तैत्तिरीयसंहितायाम् (4) मैत्रायणीसंहितायाम्
62. वेदानां दिवसीयकालक्रमे सामवेदस्य कः कालः समाम्नातः ?  
 (1) प्रातःकालः (2) सायंकालः  
 (3) मध्याह्न कालः (4) अपराह्नकालः
63. वेदानां वर्णनिरूपणे यजुर्वेदस्य को वर्णः प्रतिपादितः ?  
 (1) वैश्यवर्णः (2) क्षत्रियवर्णः  
 (3) शूद्रवर्णः (4) ब्राह्मणवर्णः
64. "वेदस्याध्ययनं सर्वं गुर्वध्ययनपूर्वकम्" इति पद्यं कुत्र प्राप्यते ?  
 (1) ऋग्वेदभाष्यभूमिकायाम् (2) निरुक्तग्रन्थे  
 (3) कात्यायनश्रौत्रसूत्रे (4) श्लोकवार्तिकग्रन्थे
65. 'उक्तं तु शब्द पूर्वत्वम्' इति सूत्रं कस्य ?  
 (1) यास्कस्य (2) जैमिनेः  
 (3) पाणिनेः (4) प्रातिशाख्यस्य
66. "काशकृत्स्नः" आचार्यो मन्यते ?  
 (1) व्याकरणविद् (2) मीमांसकः  
 (3) ज्योतिर्विद् (4) नैयायिकः
67. 'सहस्रवर्त्मा सामवेदः' इति वचनं कुत्र लभ्यते ?  
 (1) महाभाष्ये (2) ऋग्वेदभाष्ये (3) सामवेदभाष्ये (4) शाबरभाष्ये



16P/272/8

68. ऋग्वेदे कति अध्यायाः सन्ति ?  
(1) दश (2) चतुष्षष्टिः (3) पञ्चाशीतिः (4) द्वाविंशतिः
69. शांख्यायन ब्राह्मणं कस्य वेदस्य ब्राह्मणमस्ति ?  
(1) ऋग्वेदस्य (2) यजुर्वेदस्य (3) सामवेदस्य (4) अथर्ववेदस्य
70. 'वाजसनेयः' क उच्यते ?  
(1) आदित्यः (2) याज्ञवल्क्यः  
(3) वैशम्पायनः (4) याज्ञवल्क्यपिता
71. पुरोडाशस्थानकं कुत्र प्राप्यते ?  
(1) तैत्तिरीयसंहितायाम् (2) मैत्रायणीसंहितायाम्  
(3) कठसंहितायाम् (4) कपिष्ठलसंहितायाम्
72. यजमानस्थानके कति मन्त्राः सन्ति ?  
(1) षड् (2) विंशतिः  
(3) अष्टादश (4) एकपञ्चाशत्
73. मैत्रायणीसंहितायां कति प्रपाठकाः सन्ति ?  
(1) अष्टाशीतिः (2) पञ्चाशत्  
(3) चतुःपञ्चाशत् (4) चतुश्चत्वारिंशत्
74. काण्वशतपथब्राह्मणे कति काण्डानि सन्ति ?  
(1) चतुर्दश (2) पञ्चदश (3) षोडश (4) सप्तदश
75. राणायनीया शाखा कस्य वेदस्य मन्यते ?  
(1) ऋग्वेदस्य (2) यजुर्वेदस्य (3) सामवेदस्य (4) अथर्ववेदस्य

76. 'छन्दः संहिता' इति पदेन को वेदोऽभिधीयते ?  
 (1) ऋग्वेदः (2) यजुर्वेदः (3) सामवेदः (4) अथर्ववेदः
77. संहितोपनिषद् ब्राह्मणं कस्य वेदस्य अस्ति ?  
 (1) ऋग्वेदस्य (2) यजुर्वेदस्य  
 (3) सामवेदस्य (4) अथर्ववेदस्य
78. शतपथब्राह्मणे अश्वमेधयागः कस्मिन्काण्डे प्रतिपादितः ?  
 (1) चतुर्थे (2) सप्तमे (3) द्वादशे (4) त्रयोदशे
79. काण्वशतपथे राजसूययागः कुत्र प्रतिपादितः ?  
 (1) तृतीयकाण्डे (2) पञ्चमकाण्डे  
 (3) सप्तमकाण्डे (4) द्वादशकाण्डे
80. 'पैप्पलादशाखा' कस्य वेदस्य मन्यते ?  
 (1) ऋग्वेदस्य (2) यजुर्वेदस्य  
 (3) सामवेदस्य (4) अथर्ववेदस्य
81. 'उत्तरसंहिता' इति कस्य वेदस्य विभागः मन्यते ?  
 (1) ऋग्वेदस्य (2) यजुर्वेदस्य  
 (3) सामवेदस्य (4) अथर्ववेदस्य
82. अथर्ववेदस्य किं ब्राह्मणम् ?  
 (1) मन्त्रब्राह्मणम् (2) शतपथब्राह्मणम्  
 (3) गोपथब्राह्मणम् (4) ऐतरेयब्राह्मणम्
83. शौनकसंहिता कस्य वेदस्य मन्त्रसंहिता उच्यते ?  
 (1) अथर्ववेदस्य (2) सामवेदस्य (3) यजुर्वेदस्य (4) ऋग्वेदस्य

16P/272/8

84. शौनकसंहितायां कति काण्डानि सन्ति ?

- |                  |             |
|------------------|-------------|
| (1) अष्टादश      | (2) विंशतिः |
| (3) चतुर्विंशतिः | (4) द्वादश  |

85. “बर्हिषि रजतं न दद्यात्” इति श्रुतिः कुत्र प्राप्यते ?

- |                        |                         |
|------------------------|-------------------------|
| (1) तैत्तिरीयब्राह्मणे | (2) तैत्तिरीयसंहितायाम् |
| (3) मीमांसाऽधिकरणे     | (4) अर्थसंग्रहे         |

86. ‘व्यवधारणकल्पना’ कुत्र प्राप्यते ?

- |                   |                       |
|-------------------|-----------------------|
| (1) श्रौतसूत्रेषु | (2) गृह्यसूत्रेषु     |
| (3) शुल्बसूत्रेषु | (4) ब्राह्मणग्रन्थेषु |

87. ‘कर्मचोदना ब्राह्मणानि’ इति सूत्रं कुत्र प्राप्यते ?

- |                          |                         |
|--------------------------|-------------------------|
| (1) जैमिनीयमीमांसासूत्रे | (2) आपस्तम्बश्रौतसूत्रे |
| (3) कात्यायनश्रौतसूत्रे  | (4) पारस्करगृह्यसूत्रे  |

88. ‘तच्चोदकेषु मन्त्राख्या’ इति सूत्रं केन प्रणीतम् ?

- |               |                |
|---------------|----------------|
| (1) बादरायणेन | (2) कात्यायनेन |
| (3) जैमिनिना  | (4) पाणिनिना   |

89. ‘ब्राह्मणशेषोऽर्थवादः’ इति सूत्रं मूलतः कुत्र लिखितम् ?

- |                         |                          |
|-------------------------|--------------------------|
| (1) कात्यायनश्रौतसूत्रे | (2) जैमिनीयमीमांसासूत्रे |
| (3) आपस्तम्बश्रौतसूत्रे | (4) प्रातिशाख्यग्रन्थे   |

90. ‘याज्यापुरोऽनुवाक्यामन्त्रः’ कस्मिन् प्रकारे विनियुज्यते ?

- |                        |                             |
|------------------------|-----------------------------|
| (1) करणमन्त्रे         | (2) क्रियमाणानुवादि मन्त्रे |
| (3) अनुमन्त्रण मन्त्रे | (4) जपमन्त्रे               |



91. 'एकोमम एका तस्य योऽस्मान् दृष्टि' इत्ययं मन्त्रः कुत्र पठितः ?  
 (1) तैत्तिरीयसंहितायाम् (2) काण्वसंहितायाम्  
 (3) ऐतरेयब्राह्मणे (4) शतपथब्राह्मणे
92. 'आश्वलायनश्रौतसूत्रं' कस्य वेदस्य मन्यते ?  
 (1) ऋग्वेदस्य (2) यजुर्वेदस्य  
 (3) सामवेदस्य (4) अथर्ववेदस्य
93. 'आश्वलायनश्रौतसूत्रे कति अध्यायाः सन्ति ?  
 (1) द्वादशः (2) षोडश (3) चतुर्दश (4) अष्टादश
94. कृष्णयजुर्वेदस्य कति श्रौतसमाणि प्राप्यन्ते ?  
 (1) चत्वारि (2) पञ्च (3) षट् (4) अष्टौ
95. भारद्वाज श्रौतसूत्रं कस्य वेदस्य मन्यते ?  
 (1) कृष्णयजुर्वेदस्य (2) शुक्लयजुर्वेदस्य  
 (3) अथर्ववेदस्य (4) ऋग्वेदस्य
96. आपस्तम्बश्रौतसूत्रे 'अग्निहोमं' कस्मिन्नध्याये प्रतिपादितम् ?  
 (1) चतुर्थे (2) पञ्चमे (3) षष्ठे (4) सप्तमे
97. मानवश्रौतसूत्रं कां संहिताभवलम्ब्य प्रवृत्तम् ?  
 (1) तैत्तिरीयसंहिताम् (2) मैत्रायणीसंहिताम्  
 (3) कठसंहिताम् (4) कपिष्ठलसंहिताम्
98. शुक्लयजुर्वेदस्य कति श्रौतसूत्राणि प्राप्यन्ते ?  
 (1) त्रीणि (2) चत्वारि (3) द्वे (4) एकम्

16P/272/8

99. लाय्यायण श्रौतसूत्रं कस्य वेदस्य मन्यते ?

- |                      |                      |
|----------------------|----------------------|
| (1) ऋग्वेदस्य        | (2) कृष्णयजुर्वेदस्य |
| (3) शुक्लयजुर्वेदस्य | (4) सामवेदस्य        |

100. कर्काचार्यस्य भाष्यं कस्मिन् श्रौतसूत्रे प्राप्यते ?

- |                           |                         |
|---------------------------|-------------------------|
| (1) आपस्तम्बश्रौतसूत्रे   | (2) कात्यायनश्रौतसूत्रे |
| (3) द्राह्यायणश्रौतसूत्रे | (4) वैखानसश्रौतसूत्रे   |

101. अग्न्याधानस्य कालः कः ?

- |                  |                   |
|------------------|-------------------|
| (1) कृत्तिकायाम् | (2) अमावास्यायाम् |
| (3) ग्रीष्मे     | (4) वसन्ते        |

102. 'जातपुत्रः कृष्णकेशोऽग्नीनादधीत' इति वचनं किमुच्यते ?

- |                     |                     |
|---------------------|---------------------|
| (1) स्मृतिवचनम्     | (2) श्रुतिवचनम्     |
| (3) श्रौतसूत्रवचनम् | (4) गृह्यसूत्रवचनम् |

103. अग्निहोम कर्मणः मुख्य होमद्रव्यं किम् ?

- |            |         |         |            |
|------------|---------|---------|------------|
| (1) आज्यम् | (2) दधि | (3) पयः | (4) यवागूः |
|------------|---------|---------|------------|

104. अग्निहोमे स्रुवः केन काष्ठेन सम्बद्धो भवति

- |            |              |            |               |
|------------|--------------|------------|---------------|
| (1) खदिरेण | (2) विकंकतेन | (3) पलाशेन | (4) उदुम्बरेण |
|------------|--------------|------------|---------------|

105. 'उपवेषः' किमुच्यते ?

- |                      |                      |
|----------------------|----------------------|
| (1) यज्ञसमित्        | (2) यज्ञीयं द्रव्यम् |
| (3) यज्ञकाष्ठपात्रम् | (4) यज्ञीयोपदेशः     |

106. 'कृचः' किमुच्यते ?  
 (1) समित् (2) द्रव्यम् (3) यज्ञपात्रम् (4) आसनम्
107. यज्ञीयं मुसलं केन काष्ठेन निर्मितं भवति  
 (1) पलाशेन (2) उदुम्बरेण (3) विकंकतेन (4) खदिरेण
108. यज्ञीय उलूखलः किं रूपो भवति ?  
 (1) खादिरः (2) पालाशः (3) वैकंकतः (4) उनौदुम्बरः
109. शम्यायाः मात्रा का भवति ?  
 (1) अरलिमात्रा (2) प्रादेशमात्रा  
 (3) हस्तमात्रा (4) रलिमात्रा
110. दशपूर्णमासेष्टौ कति यागाः भवन्ति ?  
 (1) अष्टौ (2) त्रयः (3) षड् (4) पञ्च
111. आग्नेयोऽष्टाकयालपुरोडाशयागः कुत्र भवति ?  
 (1) दर्शेष्टौ (2) पूर्णमासेष्टौ  
 (3) उभयम् (4) पवमानेष्टौ
112. दधिद्रव्यकोयागः कस्यै देवतायै भवति ?  
 (1) अग्निदेवतायै (2) इन्द्रदेवतायै  
 (3) प्रजापतिदेवतायै (4) सोमदेवतायै
113. 'सान्नायं' द्रव्यं किं भवति ?  
 (1) पयोदधियुतम् (2) दधिमधुयुतम्  
 (3) पयोमधुयुतम् (4) पयोदधिधृतं द्रव्यम्



16P/272/8

114. सान्नाययागे कस्याधिकारो वर्णितः ?

- |                   |              |
|-------------------|--------------|
| (1) त्रैवर्णिकस्य | (2) वैश्यस्य |
| (3) सोमयाजिनः     | (4) निषादस्य |

115. 'प्राभिनं' किमुच्यते ?

- |                 |                  |
|-----------------|------------------|
| (1) यज्ञपात्रम् | (2) होमद्रव्यम्  |
| (3) पुरोडाशभागः | (4) ब्रह्मणोभागः |

116. 'अन्वाहार्यः' किं भवति ?

- |                      |                      |
|----------------------|----------------------|
| (1) देवानामावाहनम्   | (2) प्राभिन्नावदानम् |
| (3) ऋत्विग्भोज्यओदनः | (4) सुग्व्यूहनम्     |

117. अनुयाजाः कति भवन्ति ?

- |           |             |          |         |
|-----------|-------------|----------|---------|
| (1) त्रयः | (2) चत्वारः | (3) पञ्च | (4) षड् |
|-----------|-------------|----------|---------|

118. 'विधृती' कावुच्येते ?

- |             |                |
|-------------|----------------|
| (1) अश्विनौ | (2) कुशपत्रे   |
| (3) पितरौ   | (4) उलूखलमुसले |

119. सामिधेन्यः का उच्यन्ते ?

- |           |         |             |            |
|-----------|---------|-------------|------------|
| (1) समिधः | (2) ऋचः | (3) उपनिषदः | (4) सम्पदः |
|-----------|---------|-------------|------------|

120. पत्नीसंयाजाः के भवन्ति ?

- |            |           |           |             |
|------------|-----------|-----------|-------------|
| (1) पालकाः | (2) यागाः | (3) पितरः | (4) पुत्राः |
|------------|-----------|-----------|-------------|

121. अशक्तौदर्शपूर्णमासयागस्यानुष्ठानावधिः कः ?  
 (1) यावज्जीवम् (2) यावत्शक्तम्  
 (3) पञ्चदशवर्षाणि (4) त्रिंशद्वर्षाणि
122. चातुर्मास्ययागे कति पर्वाणि भवति ?  
 (1) अष्टौ (2) पञ्चदश (3) चत्वारि (4) त्रिंशत्
123. वरुणप्रघासं पर्वं कदादनुष्ठीयते :  
 (1) फाल्गुनपूर्णिमायान् (2) आषाढीपूर्णिमायाम्  
 (3) कार्तिकीपूर्णिमायाम् (4) माघीपूर्णिमायाम्
124. फाल्गुनशुक्लप्रतिपदि को यागोऽनुष्ठीयते ?  
 (1) वैश्वदेवं पर्व (2) वरुणप्रघास पर्व  
 (3) साकमेध पर्व (4) सुनासीरीयं पर्व
125. शुनासीरीयं पर्वणि 'शुनः' पदस्य कोऽभिप्रायः ?  
 (1) श्वाः (2) वायुः (3) शुनश्शेषः (4) ऋषिः
126. पयस्या आमिक्षाद्रव्यं कस्य देवस्य हविर्द्रव्यं भवति ?  
 (1) विष्णोः (2) इन्द्रस्य  
 (3) सोमस्य (4) वैश्वदेवस्य
127. वैश्वदेवपर्वणि प्रयाजानां संख्या का भवति ?  
 (1) पञ्च (2) सप्त (3) नव (4) एकादश
128. वरुणप्रघासपर्वणि कति हवीषि भवति ?  
 (1) एकादश (2) नव (3) सप्त (4) पञ्च

16P/272/8

129. क्रीडनीयेष्टिः कुत्र अनुष्ठीयते ?

- |                  |                      |
|------------------|----------------------|
| (1) दर्शेष्टौ    | (2) पवमानेष्टौ       |
| (3) साकमेधपर्वणि | (4) वरुणप्रघासपर्वणि |

130. निरुदपशुबन्धस्य कालः कः ?

- |                     |                 |
|---------------------|-----------------|
| (1) प्रतिसम्बत्सरम् | (2) वर्षर्तौ    |
| (3) प्रतिमासम्      | (4) उदगयनारम्भे |

131. सोमयागे कति ऋत्विजो भवन्ति ?

- |                 |             |
|-----------------|-------------|
| (1) द्वादश      | (2) षोडश    |
| (3) द्वाविंशतिः | (4) अष्टादश |

132. सुब्रह्मण्यः ऋत्विक् कस्मिन्गणे भवति ?

- |                |                 |
|----------------|-----------------|
| (1) होतृगणे    | (2) अध्वर्युगणे |
| (3) उद्गातृगणे | (4) ब्रह्मगणे   |

133. मैत्रावरुण ऋत्विक् कुत्र परिगण्यते ?

- |                |                 |
|----------------|-----------------|
| (1) होतृगणे    | (2) अध्वर्युगणे |
| (3) उद्गातृगणे | (4) ब्रह्मगणे   |

134. उद्गातृगणस्य ऋत्विक् कः अस्ति ?

- |               |                 |
|---------------|-----------------|
| (1) अध्वर्युः | (2) आग्नीध्रः   |
| (3) प्रस्तोता | (4) ग्रावस्तुत् |

135. अच्छावाकः कस्य गणस्य ऋत्विक् भवति ?

- |                  |                   |
|------------------|-------------------|
| (1) होतृगणस्य    | (2) अध्वर्युगणस्य |
| (3) उद्गातृगणस्य | (4) ब्रह्मगणस्य   |



136. सोमयागसन्दर्भे 'षोडशी' किमुच्यते ?  
 (1) श्राद्धविशेषः (2) यागविशेषः (3) कन्याविशेषः (4) कलाविशेषः
137. आर्षी गायत्री कत्यक्षरा भवति ?  
 (1) चतुर्विंशत्यक्षरा (2) त्रयोविंशत्यक्षरा  
 (3) पञ्चविंशत्यक्षरा (4) अष्टाविंशत्यक्षरा
138. छन्दः प्रकरणे 'गुरु' संज्ञको वर्णः को भवति ?  
 (1) ह्रस्वर्णः (2) दीर्घवर्णः (3) संयुक्तवर्णः (4) प्लुतवर्णः
139. वैदिकानिच्छन्दांसि कति भवन्ति ?  
 (1) त्रीणि (2) सप्त (3) द्वादश (4) अष्टादश
140. वैदिकच्छन्दसु 'गणः' किमुच्यते ?  
 (1) छन्दसां समूहः (2) वर्णानां समूहः  
 (3) वर्णत्रय समुदायः (4) अष्टवर्ण समुदायः
141. वैदिकच्छन्दसां कति गणाः भवन्ति ?  
 (1) द्वादश (2) अष्टौ (3) अष्टादश (4) षोडश
142. पिङ्गलच्छन्दःसूत्रस्य वृत्तिकारः कः ?  
 (1) विट्ठलदीक्षितः (2) अप्पयदीक्षितः  
 (3) हलायुधभट्टः (4) अयोध्यानाथ सान्यालः
143. दैवी गायत्री कत्यक्षरा भवति ?  
 (1) एकाक्षरा (2) चतुर्विंशाक्षरा  
 (3) पञ्चविंशाक्षरा (4) त्रयोविंशाक्षरा

16P/272/8

144. जगतीच्छन्दसि कति अक्षराणि भवन्ति ?

- |                      |                      |
|----------------------|----------------------|
| (1) द्वात्रिंशत्     | (2) चत्वारिंशत्      |
| (3) चतुश्चत्वारिंशत् | (4) अष्टाचत्वारिंशत् |

145. ऋग्वेदभाष्यभूमिकायां प्रथमं को देवः स्मर्यते ?

- |                 |                  |
|-----------------|------------------|
| (1) गजाननः      | (2) वागीशः       |
| (3) आद्याशक्तिः | (4) सुमनसो देवाः |

146. 'रक्षोहागमलध्वसन्देहाः' इति कस्य प्रयोजनमस्ति ?

- |                      |                       |
|----------------------|-----------------------|
| (1) वेदरक्षणस्य      | (2) व्याकरणशास्त्रस्य |
| (3) निरुक्ताध्ययनस्य | (4) वेदाङ्गानाम्      |

147. वेदभाष्यभूमिका संग्रहः केन निहितः ?

- |                            |                      |
|----------------------------|----------------------|
| (1) आचार्य बलदेवोयाध्यायेन | (2) सायणाचार्येण     |
| (3) माधवाचार्येण           | (4) विधारण्यस्वामिना |

148. सायणाचार्यः कस्यानुजो मन्यते ?

- |                     |                    |
|---------------------|--------------------|
| (1) मायणाचार्यस्य   | (2) माधवाचार्यस्य  |
| (3) पिङ्गलाचार्यस्य | (4) शङ्कराचार्यस्य |

149. 'यं यं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्टं भवति' इति वाक्यं कुत्र लभ्यते ?

- |                         |                        |
|-------------------------|------------------------|
| (1) तैत्तिरीयसंहितायाम् | (2) तैत्तिरीयब्राह्मणे |
| (3) तैत्तिरीयारण्यके    | (4) तैत्तिरीयोपनिषदि   |

150. विश्वजिन्त्यायेन कः कल्पनीयो भवति ?

- |           |          |          |             |
|-----------|----------|----------|-------------|
| (1) धर्मः | (2) यागः | (3) देवः | (4) स्वर्गः |
|-----------|----------|----------|-------------|

16P/272/8

**ROUGH WORK**  
रफ़ कार्य

23

P.T.O.



## अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर

केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।
3. उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।
4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।
6. ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।
7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।
8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा के उपरान्त केवल ओ एम आर उत्तर-पत्र परीक्षा भवन में जमा कर दें।
13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।

